

Nr 779.

Av herr andre vice talmannen **Jeppsson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 225, angående försvarsväsendets ordnande.

I motion i andra kammaren, nr 549 den 23 januari innevarande år, framhöll undertecknad Jeppsson, bl. a. följande:

”Med hänsyn till Sveriges geografiska läge och kusttrakternas vitala betydelse och stora känslighet samt våra till förbindelserna över havet knutna livsintressen, framstår det som försvarsväsendets främsta uppgift att kunna efter måttet av hela sin förmåga möta en fiende utanför vår vidsträckta sjögräns. Uppfyller detta krav, erhåller vårt försvar även de bästa möjligheterna att skydda sjöfarten i våra egna farvatten samt att upprätthålla ett tillfredsställande skydd av vår neutralitet vid krig mellan främmande makter. Därigenom skapas även en respektfaktor, som till ett anfall på vårt land knyter omedelbara och stora risker, och därför blir av största fredsbevarande betydelse.

Det förslag till försvarets ordnande, som försvarskommissionen framlagt, har i flera avseenden väckt tillfredsställelse hos landets medborgare men i andra avseenden besvikelse. Denna besvikelse hänför sig till kommissionens uppenbara underskattning av sjöförsvarets betydelse för vårt havomflutna land och av dess möjligheter att göra sig gällande. Av offentliggjorda yttranden över kommissionens förslag framgår också, att den civila sakkunskapen på näringslivets och sjöfartens områden fast och enstämmigt motsätter sig en försvagning av våra sjöstridskrafter. Säkerligen skulle också en sådan försvagning undergräva det allmänna förtroende till vårt försvarssystem, som bör och måste finnas.”

Vidare anfördes, att förstärkningsåtgärder vore i första hand nödvändiga för de försvarsmedel, som i händelse av krigiska förvecklingar först måste tillgripas, och vilka samtidigt vore ägnade att skapa de omedelbara och därför i första hand avskräckande riskerna för en angripare samt möjliggöra etablerandet av en tillfredsställande neutralitetsvakt. Sjö- och luftstridskrafterna borde därför i främsta rummet tillgodoses.

Vad som inträffat sedan nämnda motion ingavs har enligt vår mening på intet sätt jävat riktigheten av vad som då anfördes. Fastmera tyder den internationella utvecklingen ytterligare på nödvändigheten av att våra försvarsanstalter snarast möjligt förstärkas, och att därvid särskild hänsyn toges till sjö- och luftstridskrafterna. För sistnämnda stridskrafter förstärkning har Kungl. Maj:t i sin proposition nr 225 föreslagit vissa åtgärder, och även om de föreslagna åtgärderna icke torde kunna anses i allo tillfredsställande, finna vi

oss i detta sammanhang sakna anledning att närmare ingå på denna fråga. Vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande luftvärnet finna vi otillräckligt, och hänvisa härvidlag till vad som yrkats i motion nr 549.

Särskilt beklagligt synes oss emellertid, att Kungl. Maj:t, som dock utgått från att regeringsförslaget skulle innebära en förstärkning av rikets försvarskraft, funnit tillbörligt att minska den för flottan beräknade totala kostnadsramen i förhållande till den som utgått enligt nuvarande försvarsorganisation. Detta strider enligt vår mening uppenbarligen mot vad vårt lands läge kräver, och synes därför en ändring ofrånkomligen nödvändig. Från denna utgångspunkt framläggas i det följande vissa yrkanden i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 225, i vissa avseenden med av denna proposition föranledda ändringar av vad undertecknad Jeppsson i motion nr 549 hemställt.

1. I nämnda proposition föreslås, under förutsättning att i årets statsverksproposition äskade anslag till flottans ersättningsbyggnad beviljas av riksdagen, att 30,000,000 kr. ställas till förfogande för byggande av två jagare av *Ehrensköld*-typ, färdigbyggande av två undervattensbåtar av *Sjölejonet*-typ och modernisering av pansarskeppen av *Sverige*-typ. Denna summa uppdelas på de fem budgetåren 1937/38 t. o. m. 1941/42, varigenom erhålles en årskvot för ersättningsbyggnad och modernisering på 6,000,000 kr. 1,200,000 kr. av anslaget för budgetåret 1937/38 överflyttas av vissa skäl till budgetåret 1936/37.

Enligt vår mening hade ökad ersättningsbyggnad varit erforderlig, men ansluta vi oss till det av Kungl. Maj:t framlagda utredningsförslaget beträffande flottans fartygstyper, och synes sådan ökad byggnad icke kunna äga rum utan att utredningen föregripes. Desto starkare skäl anse vi föreligga, att dels den ifrågasatta utredningen slutföres snarast möjligt, dels av Kungl. Maj:t föreslagna ersättningsbyggnader genomföras på kortare tid än 5 år. Vi ansluta oss alltså till Kungl. Maj:ts förslag, att på angivet sätt 30,000,000 kr. anvisas för ersättningsbyggnad och modernisering, men förorda att denna summa uppdelas på 4 år i stället för på 5 år. 1,200,000 kr. böra dock alltså avses för budgetåret 1936/37.

2. Enär som regel inga fartyg byggas direkt för lokalstyrkorna blir den regelbundna omsättningen av kustflottans fartyg av avgörande betydelse för lokalstyrkornas effektivitet. På grund av otillräcklig ersättningsbyggnad är läget för lokalstyrkorna redan nu kritiskt, men då Kungl. Maj:t visat en välbetänkt återhållsamhet i fråga om utrangering och förläggning i materielreserv i förhållande till försvarskommissionens förslag, kunna dock fortfarande lokalstyrkor av visst värde erhållas. Vissa moderniseringar synas dock nödvändiga, därest dessa styrkor skola kunna beräknas fylla sina uppgifter, och framträder härvidlag särskilt behovet av luftvärnsanordningar såsom betydelsefullt som skydd både för fartygen själva och för de områden, dit de äro förlagda. Marinförvaltningen har beräknat kostnaderna för modernisering av befintlig och an-

skaffning av ny luftvärnsmateriel för vissa äldre fartyg till 745,000 kr. Denna summa synes böra anvisas som särskilt anslag och lämpligen uppdelas på 3 år med början redan budgetåret 1936/37.

3. Beträffande flottans bemanning framhålles i här ifrågavarande proposition, att personalbehovet för flottan beräknats på i stort sett samma sätt som i 1925 års försvarsordning. Då uppgifterna för personalen icke minskats till sin omfattning, innebär alltså detta, att den rådande betänkliga personalbristen icke avhjälpes eller ens förminskas. Den torde snarare komma att ökas, ty i propositionen anföres, att där nya materiel tillkommit i stället för äldre, har som regel personalbehovet stigit på grund av dels materielens alltmera komplicerade beskaffenhet, dels ock — exempelvis i fråga om jagare och undervattensbåtar — fartygens ökade storlek i förhållande till de år 1925 befintliga typerna.

Personalökningen för fartygen i kustflottan har i Kungl. Maj:ts förslag utjämnats genom en kvalitetsförsämring av personalen å lokalstyrkorna. Denna kvalitetsförsämring angives som beklaglig, men har av kostnadsskäl ej kunnat undvikas. Ersättningspersonal i fredstid har beräknats för fartygen, men ej för landorganisationen och har alltså flottan ställts i en undantagsställning vid jämförelse med andra försvarsgrenar.

Då en av de viktigaste förutsättningarna för en effektiv sjöförsvarsorganisation är, att bemanningsfrågan är ordnad på ett tillfredsställande sätt, bliva enligt vår uppfattning vissa personalökningar nödvändiga. Rationella sådana ökningsar skulle emellertid kräva stora kostnader och måhända även medföra, att personalen ej skulle på ett tillfredsställande sätt kunna sysselsättas i fredstid. Man måste därför inskränka sig till ett absolut minimum, och torde såsom sådant minimum kunna angivas ersättningspersonal för landorganisationen i fred, beräknad enligt den i propositionen vedertagna normen 5 proc. för officerare och underofficerare samt 2½ proc. för manskap. Härigenom erhålles också en nödvändig förstärkning med stampersonal av lokalstyrkornas bemanning i krigstid. En på angivet sätt beräknad personalökning skulle omfatta 2 kommendörkapten, 4 kaptener, 5 löjtnanter, 7 flaggunderofficerare, 12 underofficerare av 2:a graden, 7 flaggkorpraler, 14 korpraler och 26 meniga, 2 mariningenjörer av 1:a graden, 1 mariningenjör av 2:a graden samt 1 kapten och 2 löjtnanter vid marinintendenturkåren. Detta beräknas medföra en kostnadsökning på c:a 275,000 kr.

4. Även beträffande tilldelning av värnpliktiga är en ökning erforderlig, och synes antalet flottan tilldelade värnpliktiga utom ersättningsreserven böra ökas från 2,600 till 3,000.

5. Anslaget till anskaffning av teknisk materiel m. m. upptages i Kungl. Maj:ts förslag med 730,000 kr. om året. För ett så tekniskt betonat vapenslag som flottan måste detta anslag betraktas som otillräckligt och detta desto mera som mycket stora anskaffningsbehov av teknisk materiel föreligga, bl. a. för så

viktiga ändamål som minförsvaret. De härför erforderliga beloppen torde icke alls och i alla händelser aldrig med önskvärd snabbhet kunna erhållas inom ett årsanslag av nyss angiven storlek. Anslaget till anskaffning av teknisk materiel m. m. bör därför, därest icke särskilda engångsanslag ställas till förfogande, upptagas med en till 1,500,000 kr. höjd summa.

6. I förutnämnd motion nr 549 hemställdes om utredning beträffande förstärkt kustartilleriförsvar å rikets västra kust. Med den utveckling, som händelserna ute i världen sedan dess tagit, finna vi icke tillrådligt att denna angelägenhet försenas genom en utredning. Bestyckningen i Älvsborgs fästning bör därför snarast möjligt utflyttas till lämpliga platser i Göteborgs skärgård. Kostnaderna härför, som beräknats till cirka 1,700,000 kr., synas lämpligen böra uppdelas på 3 budgetår. Den personalökning för kustartilleriet, som härav kan föränledas, torde böra falla på Karlskrona kustartilleriregemente, men kan ett ställningstagande i denna fråga uppskjutas intill dess utflyttningsåtgärden blivit beslutad och påbörjad.

I anslutning till det ovan anförda hemställa vi,

att det i Kungl. Maj:ts proposition nr 225 till årets riksdag äskade anslaget av 30,000,000 kr. till ersättningsbyggnad för flottan jämte modernisering av de nyare pansarskeppen måtte utgå med 1,200,000 kr. under budgetåret 1936/37, 6,300,000 kr. under budgetåret 1937/38 samt 7,500,000 kr. under vartdera av budgetåren 1938/39 t. o. m. 1940/41, varvid förutsattes riksdagens bifall till vad Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen äskat i fråga om flottans ersättningsbyggnad;

att riksdagen för modernisering av befintlig och anskaffning av ny luftvärnsmateriel för vissa flottans äldre fartyg ville beräkna ett anslag av 745,000 kr. samt därav anvisa en tredjedel, eller i runt tal 248,400 kr., för budgetåret 1936/37;

att vederbörliga personalstater måtte ökas med följande antal beställningar, nämligen: 2 kommandörkapten, 4 kapten, 5 löjtnanter, 7 flaggunderofficerare, 12 underofficerare av 2:a graden, 7 flaggkorpraler, 14 korpraler och 26 meniga vid flottan, 2 mariningenjörer av 1:a graden, 1 mariningenjör av 2:a graden samt 1 kapten och 2 löjtnanter vid marinintendenturkåren;

att antalet flottan tilldelade värnpliktiga utom ersättningsreserven måtte ökas till 3,000 man;

att anslaget till anskaffning av teknisk materiel m. m. för flottan måtte i den nya försvarsorganisationen upptagas till 1,500,000 kr. om året; samt

att bestyckningen i Älvsborgs fästning utflyttas till lämpliga platser i Göteborgs skärgård samt att härför föranledda kostnader, 1,700,000 kr., beräknas uppdelade med en tredjedel å vartdera av budgetåren 1937/38 t. o. m. 1939/40.

Stockholm den 20 april 1936.

Ola Jeppsson.

Alfr. Nilsson,
Steneberg.

C. J. Ekman.
